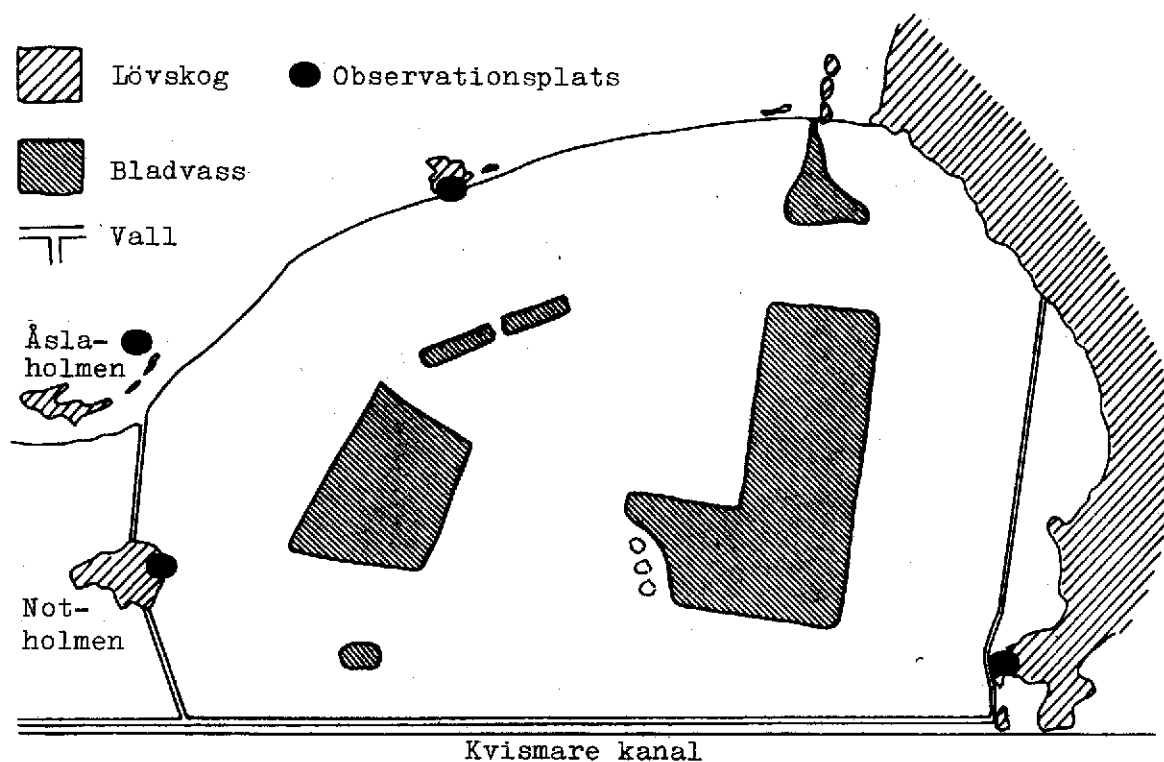

INVENTERING AV VÄTMARKSFÅGLAR I ÖSTRA FÅGELSJÖN

av

Jan Pettersson

Genom höjning av vattenståndet i norra delen av Östra Kvismaren skapades 1960 Fågelsjön. Under åren som gått har en fortgående igenväxning ägt rum. För att minska vassfälten och skapa större öppna vattenytor har Kvismare fågelstation under 1974 och 1975 genomfört projektet "Vegetationsreducering i östra Fågelsjön". Se närmare sidan 25 i denna skrift. Där framgår även vegetationsutvecklingen i sjödelarna. På våren täckte bladvass c 20 % av området (figur 1). Övriga ytor var helt vegetationslösa och utgjorde i april och maj ett sammanhängande blankvatten. Vattendjupet var som mest i maj drygt 1 m i de centrala delarna.

Figur 1. Inventeringsområdet i östra Fågelsjön, begränsat i norr av betesmark och i nordöst av lövskog. I övriga väderstreck är området invallat.

I n v e n t e r i n g

Syftet med inventeringen är att följa upp effekten av vegetationsbehandlingen på fågelfaunan i området. Studierna avses att fortgå under

ett antal år.

Under tiden 17 april - 27 juni genomfördes 13 inventeringar i det 25 ha stora området, varav tre på kvällen och natten. I genomsnitt tog dessa en och en halv timme och startade två timmar efter soluppgången. Hälften av inventeringarna har utförts av författaren medan resten utförts av två personer ur fågelstationspersonalen. Inventeringen har gått till så att området kringströvats på de omgärdande vallarna och avspaning ägt rum från tre trädbelägna utkiksplatser och från Åslaholmen (figur 1). Registrering av tättingar har ej skett utan endast övriga våtmarkshäckande arter har noterats. Det inventerade området omfattar även den norra stranden. Vid inventeringen har de utvärderingsnormer, som SVENSSON (1975) anger, följts.

R e s u l t a t

I tabell 1 presenteras inventeringsresultatet 1976 och som jämförelse partätheten i Löten i Västra Kvismaren 1974 - 1976. Där utfördes vegetations- och vattenreglerande åtgärder åren 1973 - 1975 (SONDELL & THORSSELL 1976). I samband med dessa utfördes inventeringar på liknande sätt som i östra Fågelsjön (PETTERSSON 1976 och brev).

Följande arter observerades i östra Fågelsjön men för få gånger för att något revir skall kunna redovisas: Svarthakedopping, årtä, brunand, vigg, småfläckig sumphöna, mindre sumphöna, brushane, grönbenä, rödbena, drillsnäppa, rödspov, fisktärna och fiskmås.

Tabell 1. Antal revir för våtmarksarter i östra Fågelsjön 1976 och i Löten, medeltal 1974 - 1976.

Arter	Antal revir	par/km ²	Löten par/km ²
Smådopping	2	8	-
Gräsand	4	16	34
Kricka	2	8	9
Snatterand	4	16	13
Bläsand	1	4	-
Skedand	1	4	-
Knipa	4	16	5
Grågås	1	4	-
Kanadagås	1	4	-
Knölsvan	1	4	7
Rörhöna	1	4	2
Sothöna	23	92	18
Tofsvipa	1	4	13
Enkelbeckasin	4	16	42
Skrattmås	8	32	2
Övriga våtmarksarter	-	-	21
Antal revir	58	232	166

K o m m e n t a r e r

Försöksområdet har inte inventerats speciellt inför markbearbetningsförsöken, då dessa igångsattes med relativt kort varsel. Fågelfaunan i Fågelsjön har dock delvis följts upp sedan sjön anlades. JOHANNESSON (1970) har redovisat förekomsten av doppingar, änder, svanar, gäss och måsar för åren 1960 - 1969.

Under 1974 och 1975 har östra Fågelsjön legat torrlagd under häckningssäsongerna. Nyetablering av häckfåglar skedde därför under 1976. Stora delar av arealen var då vegetationslös, vilket innebar att varken skydd eller föda fanns tillgänglig. Dessa omständigheter har med säkerhet inneburit att många par endast varit revirhållande utan att genomföra häckning. Inventeringsmetodiken har medfört att bläsand kommit med som revirhållande. Att bläsanden verkligen häckar i Kvismaren är osannolikt men ett par uppehöll sig i området under häckningssäsongen. JOHANNESSON (1970) redovisar att bläsanden uppträdde årsvist under häckningstid men att ingen häckning hade konstaterats.

Vid en jämförelse av inventeringsresultaten mellan östra Fågelsjön och Löten bör man hålla i minnet att vegetationen i det förra området var sparsam fram till midsommar samt att siffrorna från Löten är medelvärden för tre år. I Löten är också de öppna vattenytorna mycket begränsade medan vegetationen är tät. Några långtgående slutsatser av jämförelsen skall ej dragas. Här kan bara konstateras att sothönan dominerade stort i östra Fågelsjön medan gräsanden och enkelbeckasinen är karaktärsfåglar i Löten.

R a s t a r e

Anteckningar från besök i området föreligger från 60 dagar jämnt fördelade under tiden 1 mars - 1 oktober. Dessa har varit koncentrerade till kvällarna och i genomsnitt varat 2 timmar. Observationerna har gjorts för att kunna bedöma sjöns betydelse som rastlokal och har utförts av personal från fågelstationen.

Vid flera tillfällen under våren utnyttjade sädgässen området som övernattningsplats (max 900 ex 11 mars). Simänderna var mycket få i området i förhållande till det antal som rastade i den intilliggande Källviken.

Frampå sommaren uppehöll sig Kvismarens grågåspopulation (4 kullar) i området liksom en rad kullar av gräsand, sothöna och knipa.

Under augusti - september har lokalen varit en av Kvismarens bästa rastlokaler för simänder med 400 gräsänder, 250 krickor och 20 snatteränder. Som rastplats för vadare har östra Fågelsjön varit sekundär lokal till Källviken som tack vare det låga vattenståndet varit en ut-

märkt vadarlokal. Maximisiffrorna för östra Fågelsjön har varit 50 grönbenor, 50 brushanar och 15 gluttsnäppor.

Bland mera ovanliga arter under säsongen kan nämnas 1 gravand 17 - 25 september, 1 par småskrakar 19 juni, en salskrakhona 31 augusti och 1 september, 1 dvärgmåsa 15 maj och två smalnäbbade simsnäppor 21 och 23 maj.

R e f e r e n s e r

JOHANNESSEN, H. 1970. Fågelsjön i Kvismaren 1960 - 1969. I Verksamheten vid Kvismare fågelstation 1969, s 3 - 12. Örebro.

PETTERSSON, Å. 1976. Häckfågelinventering i Löten 1974 - 1975. I Verksamheten vid Kvismare fågelstation 1975, s 20 - 22. Örebro.

SONDELL, J och THORSSELL, S. 1976. Naturvårdsfrågor 1975. I Verksamheten vid Kvismare fågelstation 1975, s 26 - 27. Örebro.

SVENSSON, S. 1975.Handledning för Svensk Häckfågeltaxering. Lund.

